

Inspiration til undervisning om "det gode liv", som forberedelse til Konfirmandevent 2011 i Viborg.

Kære kolleger!

Hermed lidt inspiration til en time eller to med konfirmanderne omkring eventens tema, som i år er "det gode liv".

Vi synger to salmer i Domkirken med konfirmanderne.
Øv gerne med dem - og snak også med dem om indholdet.
Der er lidt materiale på de sidste sider, der omhandler salmerne.

Evangelieteksten: Matt. 19, 16-26 (Den rige unge mand)

Eventens tema, "det gode liv" kunne der knyttes en hel del bibeltekster til – ikke mindst fra brevlitteraturen. Det er lidt sværere at finde egnede evangelietekster, da det gerne skal være en afrundet perikope.

Jesu samtale med den rige, unge mand (der er prædiketekst til 6. s. e. trin. II) er valgt fordi den er kort og spændende (hvis man ikke har hørt den før) og lukker op for nogle gode og måske også lidt provokerende spørgsmål om hvad der egentlig kendetegner et godt – i NTs sprogbrug: evigt – liv.

Af hensyn til den umiddelbare forståelse vælger vi at læse den fra Den Nye Aftale (DNA). Her lyder den således:

Nu kom der en ung mand hen til Jesus.

"Rabbi," sagde han til ham. "Hvad godt skal jeg gøre for at arve evigt liv?"

"Hvorfor spørger du mig om hvad der er godt," sagde Jesus. "Der er kun én der er god, og det er Gud. Men hvis du gerne vil have evigt liv, så overhold budene."

"Hvad for nogle?" spurgte manden.

Jesus sagde: "Du må ikke slå ihjel, du må ikke bryde ægteskabet, du må ikke stjæle, du må ikke vidne falsk, du skal respektere din far og mor. Og du skal elske andre på samme måde som du elsker dig selv."

"Alt det overholder jeg allerede," sagde den unge mand. "Hvad mangler jeg så mere?"

Jesus svarede: "Hvis du vil være konsekvent, så sælg alt hvad du ejer og giv pengene til de fattige, så har du en skat i himlen. Kom så og slut dig til mig."

Da den unge mand hørte det, blev han ked af det og gik sin vej, for han var meget rig. "Der kan I se hvor svært det er for rige mennesker at komme ind i Guds rige," sagde Jesus til disciplene. "Det er lettere for en kamel at komme igennem et nåleøje end det er for rige mennesker at komme ind i Guds rige."

Da disciplene hørte det, blev de rystede. "Hvem kan så overhovedet blive frelst?" spurgte de.

Jesus så på dem og svarede: "Ingen mennesker kan frelse sig selv, men Gud kan alt."

Oplæg og spørgsmål til samtale

(bl.a. inspireret af Arne Mårups vejledning fra "I anden række", Aros 2009, s. 322 ff.)

Den unge mand spørger: "Hvad godt skal jeg gøre for at arve evigt liv"?

I dag ville vi snarere spørge: "Hvad skal jeg gøre for at få et lykkeligt liv"?

Forslag til spørgsmål:

- Er "det evige liv" og "det gode liv" det samme? Hvad tror I, den unge mand egentlig spørger om?
- Hvordan bliver livet lykkeligt? / hvad er et lykkeligt liv?
- Er der forskel på "det gode liv" og "det lykkelige liv"?
- Kan et liv være ulykkeligt, men alligevel godt?

Vi spørger i dag meget efter lykken. Det er påfaldende at Jesus aldrig taler om et lykkeligt liv, men snarere om et fuldkomment liv, et helt liv eller et sandt liv.

Der er udgivet en mængde bøger, der forsøger at guide os til et lykkeligere og bedre liv. Hovedparten lægger op til at lykken og det gode liv for største delen er vort eget projekt og ansvar – alt det, vi selv kan/skal gøre. Det har derfor også sjældent med andre mennesker at gøre.

Det medfører, at når projektet ikke lykkes, så er det (i hvert fald til dels) vor egen skyld.

Nogle spørger også efter *meningen* med livet. Det er dog nok ikke konfirmandernes horisont (endnu). Men kommer I ind på det, kan I sammen overveje det.

Sagt lidt slagordsagtigt er meningen med livet det samme som Guds vilje med livet, som det f.eks. kommer til udtryk i det dobbelte kærlighedsbud.

Og da det gode liv ifølge bibelen er et liv, der opfylder Guds vilje, vil der være i hvert fald en vis overensstemmelse mellem det gode liv og meningen med livet.

Jesus svarede den unge mand: "Hvis du vil være konsekvent, så sælg alt hvad du ejer og giv pengene til de fattige, så har du en skat i himlen."

Penge og rigdom giver magt og muligheder – derfor er rigdom det mest efterspurgte i livet. Så meget at mange umiddelbart vil sætte lighedstegn mellem rigdom og lykke.

Vi *tror* vi bliver lykkeligere af at blive rigere selvom al erfaring viser at det ikke holder.

Men det er denne tro, der fører til grådighed og higen efter penge og derfor er der ikke noget bibelen taler mere imod end pengebegær (ikke en gang seksualmoral!). Det går igen og igen i GT – ikke mindst blandt de gammeltestamentlige profeter – og videre til NT, hvor både Jesus og Paulus advarer mod rigdommens fælder.

"Kærlighed til penge er årsagen til alt ondt" (1. Tim. 6,10 DNA)

Det er altså ikke pengene i sig selv der er onde, men ondskaben udspringer af grådigheden og misundelsen efter penge, man *ikke* har.

Spørgsmålet om penge hænger også sammen med spørgsmålet om ansvar. Penge og rigdom giver magt og muligheder og fordrer dermed også ansvar. Det kan synes som en forbandelse at ansvaret ingen grænse har i den globaliserede verden, hvor vi hele tiden bliver gjort opmærksomme på den omfattende sammenhæng vi er en del af og derfor heller ikke helt kan undslå os ansvaret for. Vores grådighed, tankeløshed og overforbrug gør os skyldige i helt uoverskuelig grad.

Men man kan også se på vores uendelige ansvar som en velsignelse, idet det binder os sammen på en særlig måde. Ansvar for vor næste: for vore børn og familie, landsmænd, venner, skolekammerater gør, at vi kan se sådan på det at Gud har en opgave til os overfor disse mennesker.

Måske er det i virkeligheden selve livets mening, det gode liv, det evige liv, at vi hænger sammen og derfor har ansvar for hinanden og tager dette ansvar på os.

(Til dette afsnit kan sidste salme: "Menneske, din egen magt" fint inddrages)

Andre bibeltekster, der kan inddrages:

Man kunne bruge saligprisningerne og bjergprædikenen som eksempler på "det gode liv" udfoldet – altså Matt. kap. 5-7.

Det hele samles nærmest sammen i det kendte citat af Jesus, som konfirmanderne gerne må lære at kende: Matt. 7,12 (kaldet: Den gyldne regel):

Derfor: alt, hvad I vil, at mennesker skal gøre mod jer, det skal I gøre mod dem.

Sådan er loven og profeterne.

Den gyldne regel hviler på den forudgående bjergprædiken og er det ultimative krav til det gode liv ifølge loven (og profeterne).

Men kernen i den lutherske forståelse er dog at vi ikke skal gøre godt mod andre *for* at de så kan gøre det samme mod os, men vi gør godt *fordi* vi selv er blevet mødt af det gode: fra Gud, der har givet os livet.

Luther siger det sådan: "Gode gerninger gør ikke en mand god, men en god mand gør gode gerninger."

Historier, der kan inddrages:

For nogle år siden gik en historie landet rundt: En konfirmand gav 10.000 kr. af sin konfirmations pengegaver til en nødhjælpsindsamling!

Historien delte folk: nogle syntes det var godt gjort – andre mente at drengen måtte være tosset eller overspændt.

En velmenende forretningsmand gav drengen en bærbar PC. Af en eller anden grund virkede det provokerende at se drengens offervilje.

Man enedes om, at han nok ville fortryde, når han blev mere fornuftig!

(Gengivet efter "I anden række" s. 326)

Pas på pengene!

Pas på pengene!

Penge er dødsens farlige!

Pas på pengene!

Gi dem væk!

De får dig til at glemme at sove.

Gi dem væk!

De får dig til at glemme at elske.

Gi dem væk!

De får dig til at glemme at danse.

Brænd dem!

De får dig til at glemme din smagssans, din farvesans...

Penge er dødsens farlige!

Pas på din kærlighed!

Penge er dødsens farlige!

Det er et hårdere stof end noget andet jeg har kendt – langt mere vanedannende end morfin!

De forgifter dine tanker.

De får dig til at glemme at elske.

De får dig til at glemme at danse.

Pas på pengene!

Pas på pengene! penge er dødsens farlige!

Pas på din kærlighed!

Dan Turell

En mand fortæller om en familie i Indien, som i nogle dage intet havde haft at spise; det var en hindu-familie. Så tog han noget ris og besøgte dem. Før han nåede at se sig om, havde familiens moder delt risen i to halvdele og bragt den ene halvdel over til nabo-familien, som var muslimer. Forbavset spurgte manden: "hvor meget tror du nu, der bliver til jer selv!? I er ti personer, som skal dele den smule ris!"

Moderen svarede: "De andre har heller ikke noget at spise".

(Fra: "Livshistorier", Materialecentralen 1989, s. 176)

En gammel legende fortæller, at der i en indisk landsby var en mand, der havde en drøm. En stemme fortalte ham, at han næste morgen skulle gå til landsbyens torv. Der, under det store træ, ville der sidde en mand, der havde en kostbar gave til ham. Da manden vågnede næste morgen, gik han straks hen til torvet og under det store træ sad en langskægget mand, der lignede en tigger. Ham, der havde haft drømmen, sagde til den langskæggede: En stemme i en drøm har fortalt mig, at du har en kostbar gave til mig. Den anden kiggede i sin vadsæk og sagde: Jeg har ikke andet end denne her – så den må være til dig. Og op af sækken tog han en kostbar diamant. Manden greb den og løb hjem. Hele resten af dagen og natten tænkte han på, hvad han kunne gøre med de penge, han kunne få for diamanten. Han kunne købe hus, og sikre sig selv og sin familie økonomisk resten af sine dage.

Men ud på morgenen kom han på andre tanker. Og da han vågnede op, løb han straks hen på torvet igen. Her sad den langskæggede tigger endnu. Manden rakte diamanten til tiggeren og sagde: "Værsgod – her har du diamanten tilbage." Tiggeren så op på ham og sagde: "Jamen, den var til dig. Jeg har givet dig den".

"Ja", sagde manden, "men når du så frit kan give den til mig, må du have noget der er endnu mere værd. Vil du fortælle mig, hvad det er"?

(Her gengivet fra: "I anden række", Aros 2009, s. 327)

En rabbi bad engang Gud om lov til at se himlen og helvede. Gud tilstedte ham det og gav ham profeten Elias med som rejsefører. Elias førte først rabbi ind i et stort rum, i hvis midte der stod en gryde over ilden med en kostelig ret. Rundt om sad mennesker med lange skeer, og alle øste af gryden. Men folk så blege, magre og elendige ud. Der herskede iskold stilhed. For skaffet på deres ske var så langt, at de ikke kunne få den dejlige mad ind i munden.

Da de to besøgende kom ud igen, spurgte rabbi profeten, hvad det var for et sælsomt sted.

Det var helvede.

Derpå førte Elias rabbi ind i et andet rum, der så ud ganske som det første. I midten brændte der en ild, som kogte en kostelig spise. Folk sad omkring ilden med lange skeer i hånden. Men de var alle velnærede, sunde og lykkelige. De hyggede sig med hinanden. De forsøgte ikke at give sig selv mad, men benyttede de lange skeer til at give hinanden noget at spise.

Dette rum var himlen.

(Fra: "Livserfaringer", Materialecentralen 1993, s. 162)

SALMERNE

DDS 331 Uberørt af byens travlhed

Begge salmer er erfaringsmæssigt "hits" hos konfirmanderne. Ved denne salme 331 er det især melodien og rytmen, der rammer dem. Men prøv også at åbne teksten lidt for dem.

Den handler om kirken – om rummet og det, der foregår dér.

Og ikke mindst handler den om, hvad der er fælles for Domkirkens rum og deres egen (landsby)kirkes rum. Det er dét, salmen beskriver.

I forbindelse med gennemgangen af den, kan man stille konfirmanderne spørgsmålene:

- *Hvordan oplever I kirkens rum? Første gang - og sidenhen?*
- *Er oplevelsen af rummet blevet ændret ved at komme der oftere?*
- *Opleves rummet anderledes når I er der alene eller i forb. m. undervisning end når der er gudstjeneste? Hvori består forskellen?*

Om baggrunden for denne salme siger forfatteren Lars Busk Sørensen, at den vil skildre kirken som et fristed, hvis stilhed ikke er fremmed, men anderledes og livsnødvendig.

Han skriver: "Aldrig har mennesker haft så hårdt brug for kirkens særlige stilhed som i dag. Et sted, hvor dagens bombardement af reklamer og informationer standser. Et sted, hvor vi kan få stilhed til at samle tanker om de store livsspørgsmål. Hvor vi kan lade vore masker falde og sidde en times tid og bare være mennesker overfor Gud. Hvor vi kan tillade os at vise svaghed og læsse af, lægge vore byrder af skyld og nederlag fra os og tage imod vore synders nådige forladelse, så vi får og kræfter til at gå nye hverdage i møde." (*Salmehåndbogen* af Jørgen Kjærgaard s. 338)

DDS 370 Menneske, din egen magt.

"En salme om Kristi efterfølgelse, om troens lydighed. Dens overordnede tema er, at Guds kærlighed kommer til os gennem andre mennesker", Sådan skriver Lars Busk Sørensen selv om denne salme. Dermed kan man også påstå, at det gode liv er noget vi får af hinanden – ikke noget vi selv tager eller skaber. Hvis andre skal have et godt liv, kræver det noget af mig. Derfor står de indledende ord: "du skal.." som Guds opfordringer og forventninger til os om at tage del i hans skabelse, så livet kan blive godt for alle.

Spørgsmål til samtale:

- *Hvad er det for krav Gud stiller til os ifølge salmen?(v.1-3)*
- *Ville livet blive bedre hvis alle fulgte disse krav? Og hvis I mener det, hvorfor er det så ikke alle, der følger dem?*
- *Hvad sker der, hvis vi ikke kan/vil opfylde Guds krav til os? (v. 5-7)*

I lyset af eventens tema kan man sige, at salmens (og evangeliets) påstand er, at det gode liv for mig ikke kan adskilles fra det, der gør livet godt for de andre.

Hver ny dag giver os mulighed for at vælge det, der tjener Gud og livet og vor næste (vers 6). Og når det mislykkes bliver vi ikke straffet, men får tilgivelse og ny mulighed (vers7).

Stiftspræst Thomas Felter